

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.64.105-118>

УДК 72.01

Парнета Мар'яна Богданівна,

аспірантка

кафедри архітектурного проектування

Національний університет «Львівська політехніка»

maryanaparneta@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0001-9459-3676>

ЛАНДШАФТНО-ПРОСТОРОВІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ МЕДІЙНОСТІ АРХІТЕКТУРИ ТА МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ ЛЬВОВА

Анотація: ландшафт відіграє роль первинного чинника при формуванні медійності архітектури та міських просторів. Виявлення та систематизація ландшафтно-просторових чинників дозволяє виявити та дослідити критерії їх впливу на формування медійності архітектури та міських просторів. Для з'ясування ролі ландшафтно-просторових чинників на медійність міського простору їх аналіз проведено на прикладі міста Львова. Оцінка взаємозв'язків ландшафтно-просторових чинників середовища Львова з його медійністю була проведена на основі багатовимірної матриці взаємозв'язків, що дозволило визначити основні інформативні ідентифікатори просторів міста. Визначено, що природні компоненти Львова (рельєф, гідромережа, озеленення) обумовлюють природньо-естетичний потенціал міського середовища, а характеристики антропогенних елементів (планувальна та функціональна структури, силуетність забудови міста) підсилюють його, формуючи медійність просторів.

Ключові слова: медійність архітектури; інформативність архітектури; ландшафт; ландшафтно-просторові чинники; ландшафт Львова; багатовимірна матриця взаємозв'язків; оцінка взаємозв'язків.

Постановка проблеми. Медійність як інформативна сутність архітектури та міських просторів формується під впливом низки чинників. Одними із них є ландшафтно-просторові, адже їх характеристики ідентифікують місцевість та створюють певне враження про неї. Дослідження ландшафтно-просторових чинників на прикладі Львова дасть можливість з'ясувати їх роль при формуванні медійності просторів міста.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль ландшафтів при створенні образу архітектурного середовища досліджували Еллард К. [2], Льюїс П. [4], Саймондз Дж. [19]. Взаємозв'язки природи та архітектури при створенні

антропогенних ландшафтів висвітлено у працях Дея К. [1], Гейла Й. [3], Мейніга Д. [5]. Місце природи в архітектурі міст України досліджували Дида І. А. [8], Дідик В. В. [9], Тимофієнко В. І. [20], Коптева Г. Л. [12]. Особливе значення озелененню при формуванні образу українських міст, зокрема Львова, надають Лясковський О. Й. [13], Мельничук Н. Я. та Генік Я. В. [15]. Особливості видових точок та панорам Львова виявлено у працях Кознарської Г. Є. [10; 11].

Мета публікації полягає у виявленні, систематизації та аналізі ландшафтно-просторових чинників впливу на формування медійності архітектури та просторів міста Львова.

Основна частина. На формування медійності архітектури та просторів впливають три основні групи чинників: ландшафтно-просторові, архітектурно-композиційні та соціально-культурні. В даній статті розглянуто першу групу чинників.

На протязі історії ландшафт завжди був визначальним чинником в при створенні архітектурного середовища [8]. Відповідно ландшафтно-просторові чинники є первинними для формування медійності архітектури та просторів.

Сучасна наука розкриває поняття «ландшафт» як результат взаємної дії природи та людини. Говорячи про медійність архітектурного простору важливою є його візуальна складова, тому розглядаємо ландшафт як систему пейзажів, що створюють певне уявлення про місцевість [20]. Сучасне сприйняття світу трактує природний ландшафт як символ незайманої краси та чистоти, джерела людського життя. Звідси і походить прагнення до екологічності в міському архітектурному середовищі. Для того, щоб створити гармонійне архітектурне середовище, в якому можна почуватись легко та спокійно, його медійність повинна народжуватися із діалогу архітектури з природою [1].

Медійність ландшафту безпосередньо стосується його здатності впливати на свідомість людини, передусім за допомогою візуальних ознак. Для візуального аналізу ландшафту дослідник Льюїс П. наводить «аксіоми читання ландшафту» [4], які мають сенс при оцінці медійності ландшафтів Львова. Методику аналізу медійності описано в одній із опублікованих праць автора [17]. Ландшафтно-просторові чинники впливу на медійність архітектури та просторів (рис.1) поділяються на природні та антропогенні. За допомогою аналізу цих чинників можемо з'ясувати їх роль у формуванні медійності міського простору Львова.

Серед *природних* чинників виокремлено характеристики *рельєфу*, такі як його характер, експозиція та крутизна схилів. Також на медійність рельєфу

впливає підсвідоме бажання людини до підкорення вершин та споглядання панорам з висоти.

Рис. 1. Ландшафтно-просторові чинники впливу на медійність архітектури та міських просторів

Унікальність географічного розташування Львова полягає в його розміщенні в межах чотирьох геоморфологічних систем: Львівського плато, Білогоро-Верещицької долини, Розточчя та Грядового Побужжя [14]. Пагорби цих ландшафтних зон, між якими розкинувся центр міста, створюють унікальну медійність Львова. Серед основних пагорбів Львова (рис.2) виділяють: Замкову, Лису, Святоюрську гори, Гицлеву (Страт), Кортумову гори, пагорби Кайзервальду, Цитадель, гору Святого Яцка. Важливу роль в системі пагорбів Львова відіграє Замкова гора, яка є ключовим елементом міського ландшафту та історично перетворилась на символ міста.

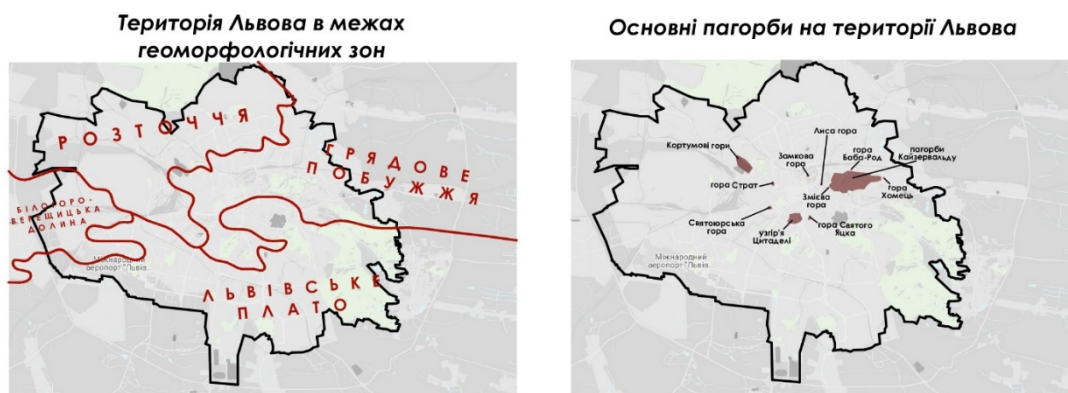

Рис. 2. Розміщення території Львова в межах геоморфологічних зон та основні пагорби на території міста.

Пластика рельєфу впливає на сприйняття середовища людиною. Наприклад, рівнинні ділянки (гора Святого Яцка) викликають спокій, іноді навіть нудьгу, в той час, коли стрімкі обірвані схили (Лиса гора) асоціюються з небезпекою чи навіть страхом [19]. Крутизна схилів, характер рельєфу, його експозиція обумовлювали медійність пагорбів впродовж історії Львова (рис.3) [16]. Замковій горі та узгір'ю Цитаделі властиві круті, неприступні схили, що стало основою для використання цих вершин як місця для оборонних стратегічних об'єктів. Вигідне положення для експозиції рельєфу займає Святоюрська гора, тож історично її медійність пов'язана із сакральністю, щоб храм Божий був постійно на видноті у мешканців. Кортумовій горі та пагорбам Кайзервальду властиві рівнинність, камерність, закритість, тож першочергово на них виникали резиденції та вілли, які давали їх власникам змогу сховатися від міського шуму.

Рис. 3. Вплив характеристик рельєфу на медійність пагорбів Львова.

При формуванні медійності просторів міст їх *гідромережа* відіграє важливу роль, адже визначає загальну планувальну структуру міст та надає йому особливого образу. Характерними елементами гідромережі є річки, потоки, стави та озера. Прилеглі до водоймищ ділянки в містах перетворюються на основні громадські простори, адже вода завжди притягує увагу людини, викликає спокій та умиротворення.

Більшість водних потоків в межах Львова на сьогодні є каналізовано. Головною водною артерією міста є річка Полтва, яка до середини ХІХ ст. відкрито протікала через центр міста, однак внаслідок її забруднення було

прийнято рішення про поховання русла річки у підземному колекторі (рис.4). Полтва у свою чергу має кілька потоків, найбільші з яких Пасіка, Залізна Вода, Клепарівський та Вулецький потік. До гідромережі Львова також відносяться стави та озера. В процесі розбудови міста їх кількість систематично зменшилась і на сьогодні для медійності Львова найбільше значення мають Піскові озера, озеро в Стрийському парку, стави Погулянки, озера в «Горіховому гаю», озеро Стосика, Левандівське озеро. На сьогодні в межах Львова немає чітко вираженої гідромережі, тому цей чинник має фрагментарну дію на медійність просторів міста.

Рис. 4. Еволюція медійності річки Полтва та сучасний вигляд її потоків.

Озеленення надає міському середовищу різноманітності, насичує його життям. Зелене місто завжди затишне, спокійне та приємне, натомість відсутність озеленення створює монотонність, навіть якщо архітектурне середовище має цікавий образ. Тому при створенні медійності міських територій однією з основних потреб мешканців є насичення просторів рослинністю, адже парк або ліс допомагають знизити стрес, притаманний життю в місті [2]. Озеленення характеризується зеленими масивами, що формують основу рекреаційних зон, чагарниками, які вказують на занедбаність або доглянутість території, а також елементами ландшафтного дизайну, які вказують на урбанізованість простору (рис.5).

Медійність зелених зон міста є динамічною, оскільки пов'язана зі зміною пір року [13]. Змінюється кольорова гама, насиченість, рослини з'являються або зникають, змінюючи відповідно настрій середовища та його сприйняття.

Рис. 5. Вплив характеристик озеленення на медійність парків Львова.

Паркові зони Львова сформувались внаслідок освоєння території під впливом особливостей рельєфу та гідромережі [15]. Вони формують «пояс» системи парків Львова (Погулянка, Личаківський парк, Знесіння, Високий замок, Кортумівка, парк ім. І. Франка, Стрийський парк, Залізна вода). Найбільші площі лісових масивів мають парки Знесіння та Погулянка, їх медійність транслює безпосередній зв'язок із природою. Насичення парків чагарниками показує ступінь занедбаності території, що в свою чергу понижує їх атрактивність. Особливо насиченими чагарниками є парк Кортумівки та Залізна вода, що пояснює їх непопулярність серед мешканців. Чагарники створюють фізичні та візуальні бар'єри, пов'язують територію із відсутністю життя. Натомість облагородження парків за допомогою елементів ландшафтного дизайну, наближеність до міської інфраструктури, насичення елементами атрактивності підвищує медійність просторів та додає в них життя. Прикладами є Стрийський парк та парк ім. І.Франка, які користуються найбільшою популярністю серед мешканців.

Антропогенні ландшафти міста є вираженням культурних цінностей людства. Вони поєднують у собі як природні, так і створені людиною компоненти, які є взаємопов'язаними. Антропогенні ландшафти апелюють до певних культурних цінностей. Наприклад, Д. Мейніг при дослідженні ландшафту передмість США виявив відображення культурних цінностей

американського суспільства у вигляді однородинних будинків з охайно вистриженими газонами [5].

До антропогенних ландшафтів відноситься *планувальна структура міста*, що включає транспортні та пішохідні зв'язки у ньому. Вулично-дорожня мережа міста створює каркас для міського життя, заохочує соціальні контакти у ньому [3], а отже, формує медійність самого міста. Планувальна схема вуличної мережі Львова – радіально-кільцева [18]. З точки зору семіотики така форма плану міста символізує нескінченний рух, а також цілісність простору та часу [7]. Згідно цієї схеми забезпечується зв'язок між периферійними районами, однак створюється перевантаження транспортом центрального вузла. Медійність міського середовища Львова формують такі елементи вулично-дорожньої мережі, як дороги, пішохідні шляхи, велодоріжки, залізничні та трамвайні колії. Останні наділені особливим змістом, адже трамвай є одним із символів міста.

Функціональна структура міського середовища включає житлові та громадські простори, промислові території. Характер цих зон впливає на їх сприйняття людиною, тож медійність просторів включає в свою сутність асоціації з тими чи іншими функціями міста. Житлова забудова Львова займає найбільшу частину його просторів. Медійність житлових територій зазвичай пов'язується зі спокоєм, відпочинком, закритістю, навіть інтимністю. Її можна поділити на історичну (наприклад забудова вулиці Підвальної), сучасну (житловий комплекс «Семицвіт» на вул. Шевченка) та комбіновану (збудова вул. Під Дубом). Таким чином медійність простору транслює часовий аспект простору.

Громадські простори навпаки викликають збудження, активність, стимулюють діяльність та комунікації. Сьогодні Львів відходить від пострадянського планування громадських просторів та переходить до європейської парадигми розвитку. Вулиці починають виконувати не лише транзитну функцію, а перетворюються на повноцінні громадські простори. Як приклади можна навести реконструйовану вулицю Руданського та площу Двірцеву, які перетворились на безбар'єрні пішохідні простори із сучасними вуличними меблями, освітленням та озелененням.

Промислові території в структурі Львова відіграють важливу функціональну роль, однак не створюють позитивного враження у його мешканців. Такі території асоціюються з монотонністю, замкнутістю, викликають насторогу, іноді навіть небезпеку. Багато промислових територій Львова знаходяться у занедбаному стані, існує багато проектів ревіталізації таких просторів. Прикладом повернення промислової території до життя є будівництво нового адміністративного комплексу біля колишнього автобусного

заводу на вул. Стрийській. Також деякі занедбані будівлі заводів починають використовувати для культурно-мистецьких цілей, так як завод РЕМА або фабрика повидла.

Вплив антропогенних ландшафтів на медійність також характеризується *силуетністю міської забудови*, яка у сьогоденні формується не лише озелененими пагорбами, а й шпилями храмів, дахами історичних будинків та стрімкими висотками. Підсвідомо людина прагне до місць, з яких відкриваються гарні краєвиди, ці місця приваблюють туристів. Тож при дослідженні силуету міста важливими характеристиками є візуальні осі, видові точки та панорами. Візуальне сприйняття міста впливає на його візуальну ідентифікацію, що формує медійність середовища.

Головні візуальні осі Львова представлені видовими вулицями, які скеровані на доміанти міста [10]. Такі вулиці є композиційно цілісними, а тому найкраще запам'ятовуються. До таких можна віднести вулиці Гнатюка, Городоцька, Франка, Личаківська, проспекти Свободи, Чорновола, Шевченка. Вони мають суттєве значення для створення медійності міста.

Найпопулярнішими видовими точками Львова є туристичні оглядові майданчики [11]. Найвищий знаходиться на горі Високий замок, звідки є можливість оглянути різні частини міста – від історичного центру до околиць. Неподалік знаходиться ще одна точка для огляду – Лиса гора. Роздивитися центр міста найкраще можна із вежі львівської ратуші, а також експлуатованих дахів будинків площі Ринок, на яких влаштовані кафе та ресторани, що дає обсерватору змогу довший час милуватись краєвидами історичного міста. Також силует Львова можна досліджувати з вежі неоготичного храму св. Ольги та Єлизавети та фортеці Цитадель. З цих видових точок відкриваються найвідоміші панорами міста (рис.6), що формує його медійність. У силуеті Львова чітко можна побачити різницю між історичною та сучасною архітектурою, виявити доміанти у структурі міста. Найбільш помітними є такі Латинський кафедральний собор, вежа ратуші, вежа Корнякта, Домініканський собор, вежа музею скульптури Пінзеля, вежа церкви Покрови, Архікатедральний собор Святого Юра, храм святих Ольги та Єлизавети, Високий замок з телевізійною вежею.

В умовах динамічної урбанізації існуючий силует міста зазнає постійних змін, при цьому зростає ризик руйнування медійності історичних панорам міста. Історичний силует Львова є його символом, тож доцільним є його збереження.

Оцінка взаємозв'язків ландшафтно-просторових чинників середовища з його медійністю дозволяє визначити основні особливості інформативної

сутності місцевості. Для цього було створено багатовимірну матрицю зв'язків (рис.7) за зразком Габреля М.М. [6].

Рис. 6. Панорами з найвідоміших оглядових точок Львова.

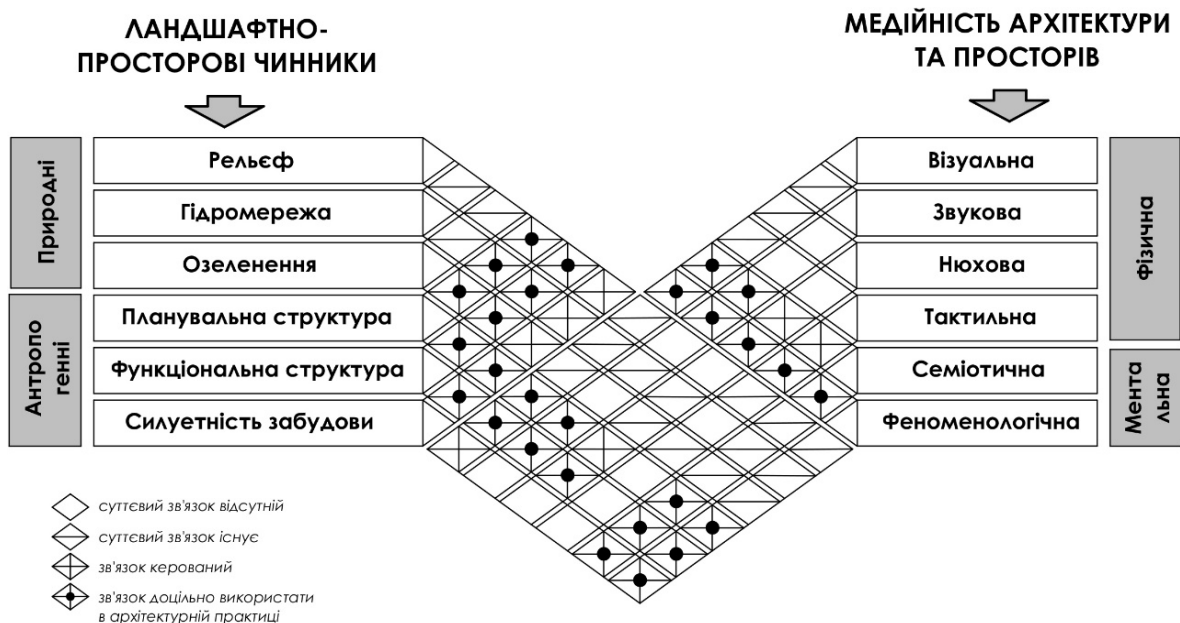

Рис. 7. Багатовимірна матриця зв'язків ландшафтно-просторових чинників з медійністю просторів Львова.

На основі проведеної оцінки взаємозв'язків можна стверджувати, що рельєф Львова впливає на фізичну медійність міських просторів за допомогою його візуального сприйняття. Ментальна медійність рельєфу формується через його феноменологічне та семіотичне сприйняття людиною. Найбільше символічне значення для міста має Замкова гора, зокрема копець Люблінської

унії з оглядовим майданчиком на вершині. Озеленення Львова теж має значний вплив на фізичну медійність Львова, її візуальну та звукову складові. Ментальна медійність парків Львова залежить від їх облагородженості, а також наближеності до міської інфраструктури, тому медійність парків Високого замку, Франка та Стрийського мають для Львова найбільше значення. Гідромережа Львова майже не має впливу на медійність Львова, оскільки річки та потоки міста є каналізовані, а стави та озера є частиною медійності міських парків, тож самі по собі вони не є ідентифікаторами міста. Антропогенні ландшафти підсилюють вплив природних елементів на медійність міста. Планувальна та функціональна структури міста мають значний вплив на як фізичну, так і на ментальну медійність Львова. Транспортно-пішохідна мережа забезпечує зв'язок між територіями різного функціонального призначення, формуючи таким чином цілісний образ та уявлення про місто. Силуетність забудови Львова має важливе семіотичне та феноменологічне значення для міста, адже є його основним ідентифікатором на рівні міського простору.

Комплексна дія природних та антропогенних ландшафтно-просторових чинників створює медійність міста, яка полягає в унікальності образу Львова та забезпечує його впізнаваність.

Висновки. 1) Встановлено, що ландшафтно-просторові є первинними чинниками впливу на формування медійності архітектури та просторів. Найбільше значення вони мають для формування медійності на ієрархічному рівні міського простору.

2) Виявлено та систематизовано ландшафтно-просторові чинники, які впливають на формування медійності архітектури та міських просторів. Проведено аналіз їх впливу на медійність просторів міста Львова.

3) Оцінка взаємозв'язків ландшафтно-просторових чинників середовища Львова з його медійністю дозволяє визначити основні інформативні особливості місцевості. Природні компоненти Львова (рельєф, гідромережа, озеленення) обумовлюють природньо-естетичний потенціал середовища, а характеристики антропогенних елементів (планувальна та функціональна структури, силуетність забудови міста) підсилюють його, формуючи медійність просторів.

Список джерел:

1. Day C. Places of the Soul: Architecture and environmental design as a healing art (3rd ed.). London: Routledge, 2014. 312 p. <https://doi.org/10.4324/9781315662138>
2. Ellard C. Places of the Heart: The Psychogeography of Everyday Life. Bellevue Literary Press, 2015. 256 p.

3. Gehl J. Cities for people. London: Island press, 2013. 288 p.
4. Lewis P. Axioms for Reading the Landscape. *The Interpretation of Ordinary Landscapes: Geographical Essays*. New York: Oxford University Press, 1979. P. 11-32.
5. Meinig D. Symbolic Landscapes. Some idealizations of American communities. *The Interpretation of Ordinary Landscapes: Geographical Essays*. New York: Oxford University Press. 1979. P. 164-192.
6. Габрель М. М. Просторова організація містобудівних систем: монографія. К.: Видав. дім А.С.С., 2004. 400 с.
7. Габрель М. М., Парнета Б. З., Парнета М. Б. Символи, семантика та медійність архітектури та простору міст. *Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference*. Berlin: MDPC Publishing, 2021. P. 359-363.
8. Дида І. А. Роль і місце природи в архітектурі міст України. *Вісн. Нац. ун-ту «Львів. Політехніка»*. Львів: Вид. Львівської політехніки, 2006. Вип. № 568. С. 317-322.
9. Дідик В. В. Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об'єктів : композиція та естетичні засади. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 244 с.
10. Кознарська Г., Дідик В. Особливості формування видових вулиць та майданчиків Львова. *Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування*. К.: КНУБА 2021. Вип. № 60. С. 128-141. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.60.128-141>
11. Кознарська Г. Значення видових пунктів для сприйняття образу міста. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. К.: КНУБА, 2012. Вип. № 30. С. 213 - 218.
12. Коптева Г. Л. Композиційне формування ландшафтного середовища міста. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 70 с.
13. Лясковський О. Й. Природно-ландшафтні чинники формування естетики середовища міста Львова. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Львів: Вид. Львівської політехніки, 2002. Вип. № 439. С. 142-146.
14. Максим'юк Т., Дідик В.В., Тупісь С.П.. Ландшафтна карта міста Львова. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Львів: Вид. Львівської політехніки, 2008. Вип. № 632. С. 180-186.
15. Мельничук Н. Я., Геник Я. В.. Ландшафтно-екологічні особливості формування зелених насаджень у Львівській урбоecosystemі. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2019. Вип. № 29(9). С. 9-14. doi: 10.36930/40290901.

16. Парнета М. Б.. Історичні передумови формування медійності архітектури та інформативності просторів міст. *Містобудування та територіальне планування*. К.: КНУБА, 2022. Вип. № 79. С. 296-312. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2022.79.296-312>

17. Парнета М. Б. Методи аналізу та оцінки медійності архітектурних об'єктів та просторів. *Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування*, К.: КНУБА, 2022. Вип. № 62. С. 76 - 89. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.62.76-89>

18. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування: Навч. посібник. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. 344 с.

19. Саймондс Дж. Ландшафт и архитектура. М.: Стройиздат, 1965. 194 с.

20. Тимофієнко В. І. Архітектура і монументальне мистецтво: терміни та поняття. Київ: Вид-во Інституту проблем сучасного мистецтва, Головкиївархітектура, 2002. 472 с.

References

1. Ellard, C. (2015). *Places of the Heart: The Psychogeography of Everyday Life*. Bellevue Literary Press. 256 p. (in English)

2. Day, C. (2014) *Places of the Soul: Architecture and environmental design as a healing art* (3rd ed.). London: Routledge. 312 p. <https://doi.org/10.4324/9781315662138> (in English)

3. Gehl, J. (2013) *Cities for people*. London: Island press. 288 p. (in English)

4. Lewis, P. (1979) Axioms for Reading the Landscape. *The Interpretation of Ordinary Landscapes: Geographical Essays*. New York: Oxford University Press. pp. 11 - 32. (in English)

5. Meinig, D. (1979) Symbolic Landscapes. Some idealizations of American communities. *The Interpretation of Ordinary Landscapes: Geographical Essays*. New York: Oxford University Press. pp. 164 - 192. (in English)

6. Habrel, M. M. (2004) Spatial organization of urban planning systems: monograph [Prostorova orhanizatsiia mistobudivnykh system: monohrafiia]. К.: Vydav. dim A.S.S. 400 p. (in Ukrainian)

7. Habrel, M. M., Parneta, B. Z., Parneta, M. B. (2021). Symbols, semantics and media formation of architecture and urban space. [Symvoly, semantyka ta mediinist arkhitektury ta prostoru mist]. *Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference*. Berlin: MDPC Publishing. pp. 359 - 363. (in Ukrainian)

8. Dyda, I. A. (2006) The role and place of nature in the architecture of Ukrainian cities [Rol i mistse pryrody v arkhitekturi mist Ukrainy]. *Visn. Nats. un-tu «Lviv. Politekhnik»*, (568), pp. 317 - 322. (in Ukrainian)
9. Didyk, V. V. (2012) Aesthetics and landscape composition. Designing landscape objects: composition and aesthetic principles [Estetyka ta kompozytsiia landshaftu. Proektuvannia landshaftnykh ob'iektiv : kompozytsiia ta estetychni zasady]. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. 244 p. (in Ukrainian)
10. Koznarska, H., Didyk, V. (2021) Peculiarities of the formation of spectacular streets and playgrounds in Lviv [Osoblyvosti formuvannia vydovykh vulyts ta maidanchykv Lvova]. *Suchasni problemy Arkhitektury ta Mistobuduvannia*, (60), pp. 128 - 141. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.60.128-141> (in Ukrainian)
11. Koznarska, H. (2012) The importance of visual points for the perception of the image of the city [Znachennia vydovykh punktiv dlia spryiniattia obrazu mista]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*, (30), pp. 213 - 218. (in Ukrainian)
12. Koptieva, H. L. (2017) Compositional formation of the landscape environment of the city [Kompozytsiine formuvannia landshaftnoho seredovyscha mista]. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova. 70 p. (in Ukrainian)
13. Liaskovskyi, O. Y. (2002) Natural and landscape factors of the formation of the aesthetics of the environment of the city of Lviv [Pryrodno-landshaftni chynnyky formuvannia estetyky seredovyscha mista Lvova]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnik»*, (439), pp. 142 - 146. (in Ukrainian)
14. Maksym'iuk, T., Didyk, V., Tupis, S. (2008) Landscape map of the city of Lviv [Landshaftna karta mista Lvova]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnik»*, (632), pp. 180 -186. (in Ukrainian)
15. Melnychuk, N. Y., Henyk, Y. V. (2019) Landscape and ecological features of the formation of green spaces in the Lviv urban ecosystem [Landshaftno-ekolohichni osoblyvosti formuvannia zelenykh nasadzen u Lvivskii urboekosystemi]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 29(9), pp. 9 - 14. doi: 10.36930/40290901. (in Ukrainian)
16. Parneta, M. B. (2022) Historical prerequisites for media formation of architecture and informativeness of city spaces [Istorychni peredumovy formuvannia mediinosti arkhitektury ta informatyvnosti prostoriv mist]. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, (79), pp. 296 - 312. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2022.79.296-312> (in Ukrainian)
17. Parneta, M. B. (2022) Methods of analysis and evaluation of media formation of architectural objects and spaces [Metody analizu ta otsinky mediinosti arkhitekturnykh ob'iektiv ta prostoriv]. *Suchasni problemy Arkhitektury ta Mistobuduvannia*, (62), pp. 76 - 89. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.62.76-89> (in Ukrainian)

18. Posatskyi, B. S. (2010) Basics of urbanism. Territorial and spatial planning: Education. manual. [Osnovy urbanistyky. Terytorialne i prostorove planuvannia: Navch. Posibnyk]. Lviv: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnikha». 344 p. (in Ukrainian)

19. Simonds, D. (1965) Landscape and architecture [Landshaft i arkhitektura]. M.: Stroiyzdat. 194 p. (in Russian)

20. Tymofiienko, V. I. (2002) Architecture and monumental art: terms and concepts [Arkhitektura i monumentalne mystetstvo: terminy ta poniattia]. Kyiv: Vydvo Instytutu problem suchasnoho mystetstva, Holovkyivarkhitektura. 472 p. (in Ukrainian)

Annotation

Mariana Parneta, postgraduate, Department of Architectural Design, Lviv Polytechnic National University.

Landscape and spatial factors of influence on the media formation of architecture and city spaces of Lviv

Media formation as an informative essence of architecture and urban spaces is formed under the influence of a number of factors. Throughout history, the landscape has always been a determining factor in creation of an architectural environment, therefore landscape and spatial factors are primary ones for the media formation of architecture and spaces. The media formation of the landscape directly relates to its ability to influence on human consciousness. The identification and systematization of landscape and spatial factors allow us to set up criterias for their influence on the media formation of architecture and urban spaces. In order to find out the role of landscape and spatial factors on the media formation of urban spaces, their analysis was carried out on the example of Lviv city. The assessment of the interrelationships of the landscape and spatial factors of Lviv's environment with its media formation was carried out on the basis of a multidimensional matrix of interrelationships, which made it possible to determine the main informative identifiers of the city's spaces. It was determined that the natural components of Lviv landscape (relief, water network, greenery) establish the natural and aesthetic potential of the urban environment, and the characteristics of anthropogenic elements (planning and functional city structure, silhouette of the city) strengthen them. The complex action of natural and anthropogenic landscape and spatial factors creates the physical and mental media formation of the city that consists in the uniqueness of Lviv's character and ensures its recognizability.

Keywords: media formation of architecture; informativeness of architecture; landscape; landscape and spatial factors; landscape of Lviv; multidimensional matrix of relationships; assessment of relationships.